

Station Aalst

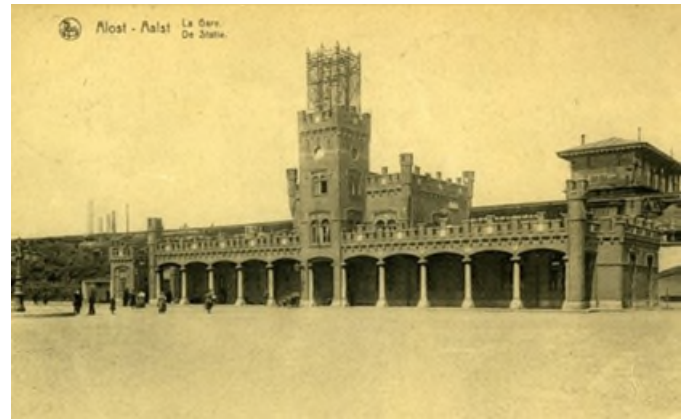
Voorlopig station: 1853 - 1856

Station: 1856 -

Architect: Jean-Pierre Cluysenaar
Stijl: Vlaamse neorenaissance

Telegrafische code: FLS

Lijnen: 50, 82, (57, 61)



Postkaart van het station Aalst (Ref. 12800)

Voorgeschiedenis: De Dender-Waas lijn

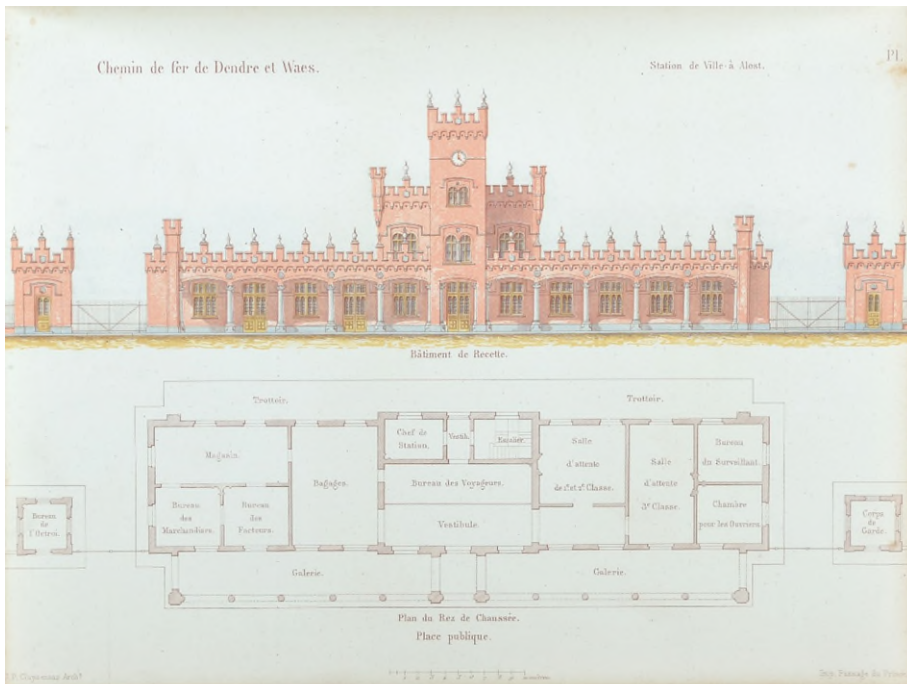
Snel na de start van de spoorwegen in 1835 werden reeds in de jaren 1840 privéconcessies verleend om secundaire lijnen aan te leggen en te exploiteren. Op 14 april 1845 werd in Londen een concessie verleend om de spoorlijnen in de omgeving van Dender en Waas aan te leggen. Deze spoorwegmaatschappij was verantwoordelijk voor de uitbating van de lijnen Brussel-Noord - Aalst-, Aalst-- Geraardsbergen - Ath, Aalst-- Wetteren (aansluiting op de staatslijn) en Aalst- Dendermonde - Lokeren.

Men moest deze concessie echter al vlug doorverkopen aan een ander vennootschap die in mei 1852 de *Société Anonyme du chemin de fer de Dendre-et-Waes et de Bruxelles vers Gand par Alost* oprichtte.

Voorlopig station (1853-1856)

In 1853 was Aalst met de trein bereikbaar uit Dendermonde (lijn 57). Het voorlopige station Aalst werd op 9 juni 1853 geopend. Drie jaar later (in 1856) was de spoorlijn naar Brussel (lijn 50) ook aangelegd. Op 1 juni 1876 werd de spoorlijn naar Burst (lijn 82) en verder naar Zottegem vanuit het station Aalst geopend. Tenslotte werd vanuit Aalst ook de spoorweg naar Antwerpen-Zuid en Mortsel-Oude-God via Boom (lijn 61) in 1879 in dienst genomen.

Het huidige station (1856-)



Het huidige stationsgebouw in neorenaissancestijl werd in 1852 ontworpen door architect Jean-Pierre Cluysenaar en op 6 juli 1856 door kroonprins Leopold officieel ingehuldigd.

Jean-Pierre Cluysenaar is gekend voor zijn ontwerp van de Brusselse Sint-Hubertusgalerij. Het was voor die tijd een baanbrekend project midden in de Brusselse binnenstad op het terrein waar voordien het St.-Hubertusstraatje lag. De stijl is duidelijk geïnspireerd op Italiaanse renaissancemodellen met zuilportieken.

Voorgevel van het station en grondplan van de benedenverdieping, lithografie, 1855, uit: "Le Chemin de fer de Dendre-et-Waes (et Ath à Lokeren) et de Bruxelles vers Gand par Alost - Bâtiments des stations et maisons de garde par J.-P. Cluysenaar", Plaat 25 (Ref. 2307)

Jean-Pierre Cluysenaar introduceerde in de bouw van zijn stations de Vlaamse neorenaissance. Op de lijnen van de Chemin de fer de Dendre-et-Waes ontwierp hij stations die zowel functioneel waren als architectonisch integreerden in de omgeving. Hij ontwikkelde drie types:

- stations de ville: monumentale stations die het belang van de stad weerspiegelen (waarvan enkel station Aalst nog overblijft);
- stations de campagne: kleinere stationsgebouwen met allures van een plattelandsvilla, waar het station Ternat een voorbeeld van is;
- haltegebouwen: eenvoudige gebouwen, zoals bijvoorbeeld het voormalige stationsgebouw in Zandbergen.

Hij had ook een aantal baanwachtershuisjes in zijn typische opvallende stijl ontworpen, maar deze zijn nooit gebouwd.

Het station Aalst was een knooppunt van verschillende spoorlijnen, iets dat met de nodige vormgeving werd benadrukt. Het station behoorde tot de *station de ville*-groep en is binnen die groep het meest luxueus uitgewerkte met een rustige grandeur (galerij, kantelen, toren, bijgebouwen).

Het station moest de sociale ontwikkeling van de streek benadrukken. De *Société Anonyme du chemin de fer de Dendre-et-Waes et de Bruxelles vers Gand par Alost* gebruikte het station dan ook als uithangbord.

Architectuur

De vormgeving van het station is een mix van een middeleeuwse burcht met een gotisch stadhuis. Het gebouw werd opgetrokken in Boomse papensteen, wat doet denken aan de Tudorgotiek. De sierelementen als zuilen, driuiplijsten, dekstenen op de kantelen en de rozetten zijn uitgevoerd in blauwe hardsteen. De dakbedekking bestaat uit rode en zwarte pannen. Het hoofdgebouw wordt geaccentueerd door een toren en galerij met plat dak langs de stadszijde.

Eigen aan het type *station de ville*, waartoe Aalst behoort, is dat de voorgevel op de stad gericht is en samen met de toren een gevelwand vormt van het bijhorende plein en de omgevende straten. Cluysenaar ontwierp ook een volledige nieuwe 19de-eeuwse stadswijk die de verbinding tussen het station en de eeuwenoude stadskern moest vormen. De architect heeft hierbij getracht de culturele identiteit van Aalst te eerbiedigen.

Verbouwingen

Ingenieur-architect De Paepe tekende in 1890 enkele uitbreidingen op het bestaande gebouw. Van dit merkwaardig vergrotingsproject werden enkel de twee losstaande zijpaviljoenen uitgevoerd. Vermoedelijk dateert ook de luifel aan de achterzijde van het station uit deze periode.

In 1906 werden, naar aanleiding van de Wereldtentoonstelling in Gent, de toegangen tot de perrons aangepast, om de verwachte toename van de reizigers op te vangen.

In 1925 werd de lokettenzaal verbouwd.

In 1957 werden de dakbekleding van de perronluifels vervangen.

Op 2 juni 1957 werd het verkeer op spoorlijn 61 naar Opwijk, Londerzeel en Mortsels-Oude-God stopgezet. Hierdoor is Aalst vandaag de dag niet meer rechtstreeks per spoor verbonden met de provincie Antwerpen. Op 31 mei 1964 werd de verbinding (lijn 57) met Dendermonde verbroken.



De lokettenzaal in 1983 (Ref. V0001D)

In 1975 was het stationsgebouw 'versleten' en op 26 augustus 1975 werd een slopingsaanvraag ingediend. Verschillende instanties drongen er, wegens het unieke (historisch) karakter, op aan om het buitengedeelte te bewaren. In 1978 werd het stationsgebouw dan ook beschermd als monument.

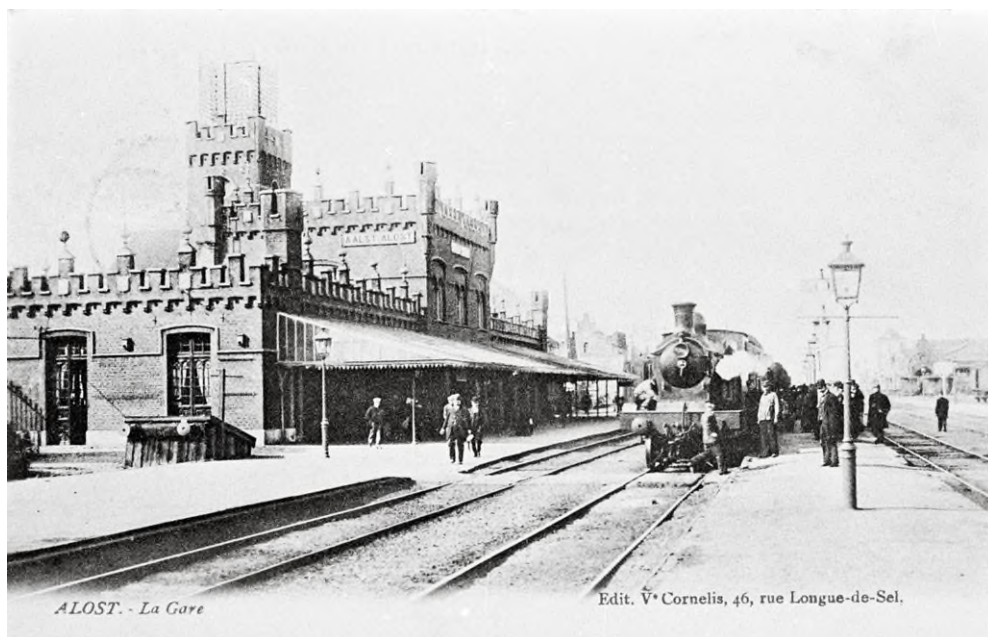
Op 17 september 1990 startte de afbraak van het stationsinterieur. Alleen de buitengevel en de toren bleven overeind. Het was de bedoeling de stabiliteit van het gehavende gebouw te herstellen en de gevel te herwaarderen. Het station moest terug zijn uitzicht uit de vorige eeuw krijgen en dit aan de hand van de originele ontwerpen.

De symmetrische opbouw werd hersteld. Gescheurde muurgedeelten werden hermetst met Boomse Papesteen. Ook werden de decoratieve kapitelen, sierrosetten en schilden van blauwe hardsteen zorgvuldig gereinigd. Tot slot kregen de baksteengevels een grondige reinigingsbeurt en werd al het voegwerk hersteld. De hoofdingang kwam terug onder de toren in het midden van het symmetrisch opgetrokken gebouw. Het interieur werd weer gereconstrueerd met behoud van de oorspronkelijke kenmerken.

Ten einde het oorspronkelijke ontwerp van dit *station de ville* van Cluysenaar te bestendigen werden de torentjes in januari 2014 per ministerieel besluit ook beschermd als monument. De beide torentjes waren blijkbaar niet in de beschermingsaanvraag van 1978 opgenomen.

Eind 2001 werd de Aalsterse stationsomgeving grondig verfraaid. Er kwam een nieuwe onderdoorgang met liften, nieuwe perrons, een nieuwe parking. Door de bouw van de nieuwe onderdoorgang werd het Statieplein verbonden met het achterliggende Denderplein. Het statieplein werd ook volledig heraangelegd waardoor er veel extra ruimte ontstaan is. Sinds de opening van de extra reizigerstunnel in 2019 is het station integraal toegankelijk voor personen met een beperking.

Van Alost naar Aalst



Postkaart van het station Aalst langs de kant van de sporen. Op de zijgevel staat de stationsnaam in twee talen. (Ref. Z00421)

Door de afschaffing van Aalst-Oost als goederenstation werd vanaf 2 oktober 1960 de benaming van het reizigersstation veranderd in *Aalst*, zoals het nu nog gekend is.

Van bij de opening van het station tot 1 augustus 1889 was de plaatsnaam van het station: *Alost*. Op 27 juli 1889 werd een goederenstation geopend op de spoorlijn naar Brussel met de naam *Alost-Est*. De naam van het reizigersstation veranderde toen voor de duidelijkheid in *Alost-Nord*.

Tijdens de Eerste Wereldoorlog veranderde de Duitse bezetter de naam naar *Aalst-Noord*.

Beknopte bibliografie

- Artikels:** Stationsomgeving Aalst op de schop, *Bouwkroniek*, 20-06-2008, BIB_J42529
- HAYEN H. Station Aalst uit de steigers, *Spoor (Het) - Maandblad van de sociale werken van de NMBS*, n° 6, 01-06-1993, p.16-20, BIB_K575196
- Boeken:** *Aalst stationsomgeving. Informatiebrochure. Project ASO - Aalst StationsOmgeving.* Bruxelles : B-Holding, 2009, 31 p. BIB_A308498
- Nieuwe onderdoorgang station Aalst officieel geopend.* Bruxelles : SNCB, Infrabel, De Lijn, 2019, 2p., BIB_P701830
- Officiële inwijding van de vernieuwde perrons en onderdoorgang in het station te Aalst (29/04/1995).* Bruxelles : SNCB, 1995, 6 p. BIB_P701140
- CLUYSENAAR J.-P. *Le Chemin de Fer de Dendre-et-Waes (d'Ath à Lokeren) et de Bruxelles vers Gand par Alost. Bâtiments des stations et maisons de garde.* Bruxelles : B. Van der Kolk, 1855, 28 p., BIB_C700399
- DE BOT H. *Stationsarchitectuur in België. Deel 1. 1835-1914.* Turnhout : Brepols, 2002, 240 p. BIB_A24859
- LEROUGE W. *Het Noordstation te Aalst en de Oostvlaamse spoorlijn "Dender en Waas" van Jean-Pierre Cluysenaar. Overdruk uit Kultureel Jaarboek Oost-Vlaanderen Bijdragen - Nieuwe Reeks Nr. 18 Gent 1892 p105-147.* Gand, 1982, 43 p., BIB_B700349
- WALTER H. WAGEMANS S. *Het grote Belgische stationsboek.* Louvain : Davidsfonds, 2012, 271 p. BIB_B544616
- Dienstorder:** 92 d.d. 27-7-1889
- Internet:** [Station Aalst | Inventaris Onroerend Erfgoed](#)
[ST/H/PA - Aalst \(on-rev.com\)](#)

Voor een grondiger zoekopdracht kunt u onze database raadplegen met de volgende trefwoorden:

Bibliotheekcatalogus: station Aalst

Museumcollectie: station Aalst